

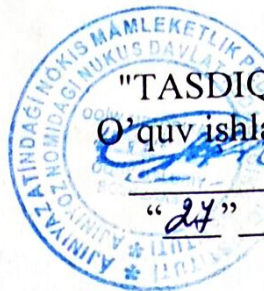
**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIIY VA O'RTA MAXSUS TA'LIM
VAZIRLIGI**

**AJINIYOZ NOMIDAGI
NUKUS DAVLAT PEDAGOGIKA INSTITUTI**

Ro'yxatga olindi:

№ BD 5710900 - 3.10.

2019 yil «27» iyun

"TASDIQLAYMAN"

O'quv ishlari bo'yicha prorektor

M. Jumamuratov

«27» 06. 2019- yil

**"KONFLIKTOLOGIYA"
FANINING ISHCHI O'QUV DASTURI**

Bilim sohasi:	100000 – Gumanitar
Ta'lim sohasi:	110000 – Pedagogika
Ta'lim yo'nalishi:	5110900 – Pedagogika va psixologiya

Fanning ishchi o'quv dasturi o'quv, ishchi o'quv reja va o'quv dasturiga muvofiq ishlab chiqilgan.

Tuzuvchi: Ibrogimova R. «Psixologiya» kafedrasining o'qituvchisi

Taqrizechi: Sherimbetova Z. – NDPI «Psixologiya» kafedrasining boshlig'i, dotsent, ps.f.n.

Ushbu ishchi o'quv fan dasturi 2018-yil 3 martdagi № -sonli buyrug'i bilan tasdiqlangan 5110900 – Pedagogika va psixologiya ta'lim yo'nalishining DTS hamda O'zbekiston Respublikasi Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligining 2018 yil 27 martdagi № -sonli buyrug'i bilan tasdiqlangan va BD =5110900-3.10 raqam bilan ro'yxatga olingan Ijtimoiy psixologiya. Konfliktologiya o'quv fan dasturida asosida ishlab chiqildi.

Fanning ishchi o'quv dasturi «Psixologiya» kafedrasining 2019-yil «25» iyun dagi «14» son yig'ilishida muhokamadan o'tgan va fakul'tet kengashida muhokama qilish uchun tavsiya etilgan.

Kafedra mudiri: Sh. Sherimbetova Z. Sherimbetova

Fanning ishchi o'quv dasturi «Pedagogika» fakul'tet kengashida muhokama etilgan va foydalanishga tavsiya qilingan (2019-yil 26 iyun dagi 14 sonli bayonnoma).

Fakultet kengashi raisi: Sh. Saparov Sh. Saparov

Kelishildi: O'quv uslubiy boshqarma boshlig'i

Ishchi o'quv dasturi Ajiniyoz nomidagi Nukus davlat pedagogika instituti O'quv metodik kengashida ko'rib chiqilgan va tasdiqlangan.

2019- yil «27» 06 dagi 8 -sonli majlis bayoni

Kirish

Ushbu dastur shaxslararo va guruxlararo nizolarning kelib chiqish sabablarini, uning shaxs psixikasiga, uning ruhiy xolatiga ta'siri masalalariga doir nazariy manbalarni qamrab olgan. Ma'lumki shaxs insonlar jamoasi orasida kamolga etadi. Mazkur jarayonda muomala, munosabatga kirishadi va o'zaro tomonlarning bir- birlarini tushunmasliklari natijasida kelib chiqadigan nizolarni mohiyatini anglab etishga yordam beradi.

Fanning maqad va vazifalari.

Fanning o'qitishdan maqsad - talabalarga insonlar kundalik faoliyatlarida yuzaga keladigan nizolar, va uning kelib chiqish sabablari, shuningdek bartaraf etish usullari haqida amaliy bilim va ko'nikmalar berishdan iborat.

Fanning vazifasi - talabalarda konflikt haqidagi tushuncha tasavvurlarini kengaytirish va insonlar faoliyatida oldini olishni yo'lga qo'yish bo'yicha amaliy bilim va tajribalarni hosil qilishdir.

Fan bo'yicha talabaning malakasiga qo'yiladigan talablar

"Konfliktologiya" o'quv fanini o'zlashtirish jarayonida amalga oshiriladigan masalalar doirasida bakalavr:

- psixologik konfliktologiya fanining yuzaga kelishi konflikt tushunchasi, konfliktning muhim belgilari, konfliktni o'rganishning asosiy yo'nalishlari, konfliktologiyani metod va metodologiyasi, shaxsning o'z-o'zi bilan yuzaga keladigan konfliktlar haqida **bilishi kerak**;

- talaba konflikt tuzilishi, konstruktiv va destruktiv konfliktlar, ichki konflikt, shaxslararo ziddiyatlar, guruhlararo konfliktlarni yuzaga kelish mexanizmlarini aniqlash yuzasidan **ko'nikmalariga ega bo'lishlari kerak**.

- talabalar konfliktdan chiqish taktikasi va majburlash metodi, konfliktni oldini olishning ikki yo'nalishi, konfliktni baholash muammosi va yashirin harakatlar taktikasi, o'zaro yutishning taktikasini amalga oshirishning asosiy mexanizmlari, konfliktning hal etishning universal vositalari va ularning natijalari, muzokaraga umumiy tavsifnoma, muzokaraga kirishish strategiyalari, muzokara dinamikasi, muzokaraga kirishishning asosiy usullari, muzokara jarayonida vositachilik **malakalariga ega bo'lishi kerak**.

O'quv rejadagi boshqa fanlar bilan bog'liqligi

Konfliktologiya fani asosiy ixtisoslik fani hisoblanib, 6-semestrda o'qitiladi. Dasturni amalga oshirish o'quv rejasida rejalashtirilgan gumanitar va ijtimoiy, matematika va tabiiy-ilmii, umum kasbiy, ixtisoslik fanlaridan etarli bilim va ko'nikmalarga ega bo'lishlik talab etiladi.

Fanni o'qitishda zamonaviy axborot va pedagogik texnologiyalar

Talabalar psixologik konfliktologiya fanini o'zlashtirishlari uchun o'qitishning ilg'or va zamonaviy usullaridan foydalanish, yangi informatsion pedagogik texnologiyalarni tadbiq qilish muhim ahamiyatga egadir. Fanni o'zlashtirishda darslik, o'quv va uslubiy qo'llanmalar, ma'ruza matnlari, tarqatma materiallar, elektron materiallar hamda virtual stendlardan foydalaniladi. Ma'ruza, amaliy va laboratoriya darslarida mos ravishdagi ilg'or pedagogik texnologiyalardan foydalaniladi.

Shaxsga yo'naltirilgan ta'lim. Bu ta'lim o'z mohiyatiga ko'ra ta'lim jarayonining barcha ishtirokchilarini to'laqonli rivojlanishlarini ko'zda tutadi. Bu esa ta'limni loyihalashtirilayotganda, albatta, ma'lum bir ta'lim oluvchining shaxsini emas, avvalo, kelgusidagi mutaxassislik faoliyati bilan bog'liq o'qish maqsadlaridan kelib chiqqan holda yondoshilishni nazarda tutadi.

Tizimli yondoshuv. Ta'lim texnologiyasi tizimning barcha belgilarini o'zida mujassam etmog'i lozim: jarayonning mantiqiyliqi, uning barcha bo'g'inlarini o'zaro bog'langanligi, yaxlitligi.

Faoliyatga yo'naltirilgan yondoshuv. Shaxsning jarayonli sifatlarini shakllantirishga, ta'lim oluvchining faoliyatni aktivlashtirish va intensivlashtirish, o'quv jarayonida uning barcha qobiliyati va imkoniyatlari, tashabbuskorligini ochishga yo'naltirilgan ta'limni ifodalaydi.

Dialogik yondoshuv. Bu yondoshuv o'quv munosabatlarini yaratish zaruriyatini bildiradi. Uning natijasida shaxsning o'z-o'zini faollashtirishi va o'z-o'zini ko'rsata olishi kabi ijodiy faoliyati kuchayadi.

Hamkorlikdagi ta'limni tashkil etish. Demokratik, tenglik, ta'lim beruvchi va ta'lim oluvchi faoliyat mazmunini shakllantirishda va erishilgan natijalarni baholashda birgalikda ishlashni joriy etishga e'tiborni qaratish zarurligini bildiradi.

Muammoli ta'lim. Ta'lim mazmunini muammoli tarzda taqdim qilish orqali ta'lim oluvchi faoliyatini aktivlashtirish usullaridan biri. Bunda ilmiy bilimni ob'ektiv qarama-qarshiligi va uni hal etish usullarini, dialektik mushohadani shakllantirish va rivojlantirishni, amaliy faoliyatga ularni ijodiy tarzda qo'llashni mustaqil ijodiy faoliyati ta'minlanadi.

Axborotni taqdim qilishning zamonaviy vositalari va usullarini qo'llash - yangi kompyuter va axborot texnologiyalarini o'quv jarayoniga qo'llash.

O'qitishning usullari va texnikasi. Ma'ruza (kirish, mavzuga oid, vizuallash), muammoli ta'lim, keys-stadi, pinbord, paradoks va loyihalash usullari, amaliy ishlar.

O'qitishni tashkil etish shakllari: dialog, polilog, muloqot hamkorlik va o'zaro o'rganishga asoslangan frontal, kollektiv va guruh.

O'qitish vositalari: o'qitishning an'anaviy shakllari (darslik, ma'ruza matni) bilan bir qatorda - kompyuter va axborot texnologiyalari.

Kommunikatsiya usullari: tinglovchilar bilan operativ teskari aloqaga asoslangan bevosita o'zaro munosabatlar.

Teskari aloqa usullari va vositalari: kuzatish, blits-so'rov, oraliq va joriy va yakunlovchi nazorat natijalarini tahlili asosida o'qitish diagnostikasi.

Boshqarish usullari va vositalari: o'quv mashg'uloti bosqichlarini belgilab beruvchi texnologik karta ko'rinishidagi o'quv mashg'ulotlarini rejalashtirish, qo'yilgan maqsadga erishishda o'qituvchi va tinglovchining birgalikdagi harakati, nafaqat auditoriya mashg'ulotlari, balki auditoriyadan tashqari mustaqil ishlarning nazorati.

Monitoring va baholash: o'quv mashg'ulotida ham butun kurs davomida ham o'qitishning natijalarini rejali tarzda kuzatib borish. Kurs oxirida test topshiriqlari yoki yozma ish variantlari yordamida tinglovchilarning bilimlari baholanadi.

"Psixologik konfliktologiya" fanini o'qitish jarayonida kompyuter texnologiyasidan foydalaniladi. Ayrim mavzular bo'yicha talabalar bilimni baholash test asosida va kompyuter yordamida bajariladi. Tarqatma materiallar tayyorlanadi, test tizimi hamda tayanch so'z va iboralar asosida oraliq va yakuniy nazoratlar o'tkaziladi.

"Konfliktologiya" fanidan mashg'ulotlarning mavzular va soatlar bo'yicha taqsimlanishi:

№	Mavzular nomi	Jami soat	Ma'ruza	seminar	amaliy	Mustaqil ta'lim
1.	Konfliktologiya faniga kirish	6	2	2		2
2	Konfliktlar diagnostikasi va tadqiqot metodlari	6	2	2		2
3	Konfliktlarni o'rganishning psixologik nazariyalari	8	2	2		4
4	Konflikt va uning turlari	10	2	2	2	4
5	Konfliktni va uning yuzaga kelishi	12	4	2	2	4
6	Konfliktlarni hal etish	10	2	2	2	4
7	Konfliktlar bilan ishlashning psixologik an'analari	10	2	2	2	4
	Jami	62	16	14	8	24

Asosiy qism: Fanning uslubiy jihatdan uzviy ketma-ketligi

Asosiy qismda (ma'ruza) fanni mavzulari mantiqiy ketma-ketlikda keltiriladi. Har bir mavzuning mohiyati asosiy tushunchalar va tezislar orqali ochib beriladi. Bunda mavzu bo'yicha talabalarga DTS asosida etkazilishi zarur bo'lgan bilim va ko'nikmalar to'la qamrab olinishi kerak.

Asosiy qism sifatiga qo'yiladigan talab mavzularning dolzarbligi, ularning ish beruvchilar talablari va ishlab chiqarish ehtiyojlariga mosligi, mamlakatimizda bo'layotgan ijtimoiy-siyosiy va demokratik o'zgarishlar, iqtisodiy-huquqiy va boshqa sohalaridagi islohatlarning ustuvor masalalarini qamrab olishi hamda fan va texnologiyalarning so'ngi yutuqlari e'tiborga olinishi tavsiya etiladi.

"Konfliktologiya" fani bo'yicha ma'ruza mashg'ulotining tematik rejasi

t/r	Ma`ruza mavzulari	Soat
I-mavzu. Konfliktologiya faniga kirish		
1.1.	Konfliktologiya fanining predmeti va ob`ekti, maqsad va vazifalari	2
1.2.	Konfliktologiya borasidagi g`oyalarini shakllanishi, konfliktologiya fanining rivojlanishi.	
II-mavzu. Konfliktlar diagnostikasi va tadqiqot metodlari		
2.1.	Konflikt borasidagi tadqiqotlarning metodologik asoslari va tamoyillari.	2
2.2.	Konfliktologiyada psixologik metodlarni qo`llanilishi	
2.3.	Konfliktlarni laboratoriya usulida o`rganish.	
2.4.	Konfliktlarni tabiiy sharoitda o`rganish	
2.5.	Konfliktlarni o`rganishning so`rov usullari.	
III-mavzu. Konfliktlarni o`rganishning psixologik nazariyalari		
3.1.	Z.Freyd, E.Xorni, E.Erikson qarashlari.	2
3.2.	Vaziyatli yo`nalish	
3.3.	Kognitiv yo`nalish	
3.4.	Konfliktlarni o`rganishning zamonaviy yo`nalishlari (grishindan)	
IV-mavzu. Konflikt va uning turlari		
4.1.	Shaxsiy konfliktlar	2
4.2.	Shaxslalaro konfliktlar	
4.3.	Guruhlararo konfliktlar	
4.4.	Guruhli konfliktlar	
4.5.	Davlatlararo konfliktlar	
V-mavzu. Konflikt va uning yuzaga kelishi		
5.1.	Konfliktlarni vujudga kelish sabablari	2
5.2.	Konfliktlarni vujudga kelishining ob`ektiv sabablari.	
5.3.	Konfliktlarni tashkiliy-boshqaruvchilik sabablari	
5.4.	Konfliktlarning ijtimoiy-psixologik sabablari.	

5.5.	Konfliktlarning shaxsiy sabablari	2
5.6	Konflikt tuzilishi. Konfliktlik vaziyatlarni idrok qilish xususiyatlari	
5.7.	Konflikt funksiyalari. Konfliktning asosiy qatnashilarga ta'siri. Konfliktlarni ijtimoiy muhitga ta'siri.	
5.8.	Konfliktlar dinamikasi. Konfliktlar rivojlanishining bosqichlari va asosiy davrlari.	
5.9.	Konfliktlarning kengayishi. Konfliktlarning turli ko'rinishlarini dinamikasi.	
5.10	Konfliktlarning natijasi sifatida stressing yuzaga kelishi.	

VI-mavzu. Konfliktlarni hal etish

6.1.	Konfliktlarni boshqarish tajribalari	2
6.2.	Konfliktlarni o'rganishdan ularni hal etishga o'tish.	
6.3.	Konfliktlarni boshqarish amaliyotininng boshlanishi	
6.4.	Konfliktlarni boshqarishning asosiy tushunchalari.	
6.5.	Asosiy usullar	

VII-mavzu. Konfliktlar bilan ishlashning psixologik an'analari

7.1.	Psixoterapiya: insonning o'z-o'zi bilan dialogi.	2
7.2.	Konflikt bilan ishlashda psixoanalitik ish.	
7.3.	Xulq-atvor psixoterapiyasi	
7.4.	Konfliktlar bilan ishlashda gumanistik yo'nalish	
7.5.	Psixologik maslahat	
7.6.	Guruhiy psixoterapiya	
7.7.	Mijoz va psixologning o'azro ta'siri	
	Jami	16

Seminar mashg'ulotlarning tavsiya etiladigan mavzulari

t/r	Seminar mavzulari	Soat
I-mavzu. Konfliktologiya faniga kirish		
1.1.	Psixologik konfliktologiya fanining predmeti va vazifalari	2
1.2.	Konfliktologiya ilmiy fan sifatida	
II-mavzu. Konfliktlar diagnostikasi va tadqiqot metodlari		
2.1.	Konfliktlarni laboratoriya usulida o'rganish.	2
2.2.	Konfliktlarni tabiiy sharoitda o'rganish	
2.3.	Konfliktlarni o'rganishning so'rov usullari.	
III-mavzu. Konfliktlarni o'rganishning psixologik nazariyalari		
3.1.	Konfliktlarni o'rganishning vaziyatli yo'nalishi	2
3.2.	Konfliktlarni o'rganishning kognitiv yo'nalishi	
3.3.	Konfliktlarni o'rganishning zamonaviy yo'nalishlari (grishindan)	

IV-mavzu. Konflikt va uning turlari

4.1.	Guruhlararo konfliktlar	2
4.2.	Guruhli konfliktlar	
4.3.	Guruhiy konfliktni yuzaga kelish mexanizmlari	
4.4.	Davlatlararo konfliktlar	

V-mavzu. Konflikt va uning yuzaga kelishi

5.1.	Konfliktlarni tashkiliy-boshqaruvchilik sabablari	2
5.2.	Konfliktlarning ijtimoiy-psixologik sabablari.	
5.3.	Konfliktlarning shaxsiy sabablari	
5.4.	Konfliktlar dinamikasi. Konfliktlar rivojlanishining bosqichlari va asosiy davrlari.	
5.5.	Konfliktlarning kengayishi. Konfliktlarning turli ko'rinishlarini dinamikasi.	

VI-mavzu. Konfliktlarni hal etish

6.1.	Konfliktni bartaraf etishning universal vositalari	2
6.2.	Konfliktlarni boshqarish amaliyotining boshlanishi	
6.3.	Konfliktlarni boshqarishning asosiy tushunchalari.	

VII-mavzu. Konfliktlar bilan ishlashning psixologik an'analari

7.1.	Konflikt bilan ishlashda psixoanalitik ish.	2
7.2.	Konfliktlar bilan ishlashda gumanistik yo'nalish	
7.3.	Mijoz va psixologning o'azro ta'siri	
7.4.	Guruhiy psixoterapiya	
Jami		14

“Konfliktologiya” fani bo'yicha amaliy mashg'ulotning rejası

Amaliy ish mavzulari	Soat
I-mavzu. Konfliktlarni tahlil qilish.	
Talabalarga konfliktli vaziyatlar tarqatilib ularni tahlil qiladi, kelib chiqish sabablarini aniqlaydi	2
II-mavzu. Shaxslararo munosabatlardagi konfliktlar natijasida stressga tushganlar bilan terapevtik ish	
Talabalar stressga tushganlar bilan terapevtik ish olib borishni amalda qo'llanib ko'radi, konfliktli vaziyatlarni o'zlari rolga kirib o'ynash orqali yaratadi.	2
III-mavzu. Konflikt jarayonida muloqotdagi to'siqlar va o'zaro tushunishning imkoniyatlari	
Talabalar muloqatning turlari haqida savol-javob, vaziyatlarni rolga kirib ko'rsatib berish orqali muhokama qilishadi	2
IV-mavzu. Psixologning mijoz bilan munosabati, konflikt ishtirokchilari bilan ishlash	
Talabalar konfliktli vaziyatna rollarda keltirib chiqarib, konflikt ishtirokchilari bilan ishlash yo'llarini o'rganadi	2
Jami	8

Mustaqil ta'lim tashkil etishning shakli va mazmuni.

"Konfliktologiya" fani bo'yicha talabani mustaqil ta'limi shu fanni o'rganish jarayonining tarkibiy qismi bo'lib, uslubiy va axborot resurslari bilan to'la ta'minlangan.

Talabalar auditoriya mashg'ulotlarida professor-o'qituvchilarning ma'ruzasini tinglaydilar, metodikalar bilan tanishadi. Auditoriyadan tashqarida talaba darslarga tayyorlanadi, adabiyotlarni konspekt qiladi, uy vazifa sifatida berilgan metodikalarni o'tkazadilar. Bundan tashqari ayrim mavzularni kengroq o'rganish maqsadida qo'shimcha adabiyotlarni o'qib referatlar tayyorlaydi hamda mavzu bo'yicha testlar echadi. Mustaqil ta'lim natijalari reyting tizimi asosida baholanadi.

Uyga vazifalarni bajarish, qo'shimcha darslik va adabiyotlardan yangi bilimlarni mustaqil o'rganish, kerakli ma'lumotlarni izlash va ularni topish yo'llarini aniqlash, internet tarmoqlaridan foydalanib ma'lumotlar to'plash va ilmiy izlanishlar olib borish, ilmiy to'garak doirasida yoki mustaqil ravishda ilmiy manbalardan foydalanib ilmiy maqola va ma'ruzalar tayyorlash kabilar talabalarning darsda olgan bilimlarini chuqurlashtiradi, ularning mustaqil fikrlash va ijodiy qobiliyatini rivojlantiradi.

Ni	Mustaqil ta'lim mavzulari	Berilgan topshiriqlar	Bajar. muddat	Xajmi (soatda)
1	Konflikt tushunchasini mohiyati. Konfliktologiya tarixi. Konfliktologiya ilmiy fan sifatida.	Adabiyotlardan konspekt qilish. Individual topshiriqlarni bajarish	1-hafta	2
2	Hozirgi kunda konflikt belgilari.	Adabiyotlardan konspekt qilish. Individual topshiriqlarni bajarish	3-hafta	
3	Konfliktning o'rganishning asosiy yo'nalishlari. Konfliktologiyaning metodologiyasi va metodlari	Adabiyotlardan konspekt qilish. Individual topshiriqlarni bajarish	3-hafta	
4	Konfliktologiyaning asosiy tushunchalari.	Adabiyotlardan konspekt qilish. Individual topshiriqlarni bajarish	5-hafta	
5	Konfliktni falsafiy jihatdan tushunish umumjamiyatdagi ziddiyatlilik sifatida	Adabiyotlardan konspekt qilish. Individual topshiriqlarni bajarish	5-hafta	2
6	Konfliktga doir nazariyalarni qayta ishlash yo'nalishlari.	Adabiyotlardan konspekt qilish. Individual topshiriqlarni bajarish	7-hafta	2
7	Konfliktlarning yuzaga kelishi va rivojlanishiga ta'sir etuvchi omillar.	Adabiyotlardan konspekt qilish. Individual topshiriqlarni bajarish	7-hafta	
8	Konflikt tipologiyasining asosiy yo'nalishlari. Konflikt tuzilishi.	Adabiyotlardan konspekt qilish. Individual topshiriqlarni bajarish	9-hafta	
9	Konfliktni rivojlanish bosqichlari va yuzaga kelish shart-sharoitlari.	Adabiyotlardan konspekt qilish. Individual topshiriqlarni bajarish	9-hafta	
10	Konfliktlarni konstruktiv va destruktiv tarzda rivojlanishi. Konflikt funksiyalari	Adabiyotlardan konspekt qilish. Individual topshiriqlarni bajarish	11-hafta	2
11	Shaxsning o'z-o'zi bilan yuzaga keladigan konflikt tushunchasi va ko'rinishlari.	Adabiyotlardan konspekt qilish. Individual topshiriqlarni bajarish	11-hafta	
12	Stressga bardoshlilik konfliktlarni oldini olish usuli sifatida.	Adabiyotlardan konspekt qilish. Individual topshiriqlarni bajarish	13-hafta	2
13	Shaxslararo konfliktlar: pedagogik jarayonda oilada.	Adabiyotlardan konspekt qilish. Individual topshiriqlarni bajarish	13-hafta	2
14	Konflikt tuzilishi: tashkiliy, ishlab chiqarish, mehnat innavatsion konfliktlar	Adabiyotlardan konspekt qilish. Individual topshiriqlarni bajarish	15-hafta	2

15	Konfliktlarni boshqarish xususiyatlari.	Adabiyotlardan konspekt qilish. Individual topshiriqlarni bajarish	15-hafta	2
16	Guruhiy konflikt. Guruhiy konfliktni yuzaga kelish mexanizmlari.	Adabiyotlardan konspekt qilish. Individual topshiriqlarni bajarish	17-hafta	2
17	Guruhiy konfliktlarni asosiy ko'rinishlari	Adabiyotlardan konspekt qilish. Individual topshiriqlarni bajarish	22-hafta	2
18	Konfliktlarni oldini olishning usullari va profilaktik faoliyat. SHaxsiy konfliktlar muammosi. Hozirgi zamon menejmenti	Adabiyotlardan konspekt qilish. Individual topshiriqlarni bajarish	24-hafta	2
19	Konfliktlar profilaktikasi haqida. Konfliktlarni oldini olish va ish etikasi talablari.	Adabiyotlardan konspekt qilish. Individual topshiriqlarni bajarish	26-hafta	2
Jami:				24

Dasturning informatsion uslubiy ta'minoti

Mazkur fanni o'qitish jarayonida ta'limning zamonaviy metodlari, pedagogik va axborot-kommunikatsiya texnologiyalarini qo'llash nazarda tutilgan:

- fan bo'yicha har bir mavzu zamonaviy kompyuter texnologiyalari yordamida prezentatsiya va elektron-didaktik texnologiyalaridan foydalanilgan holda o'tkaziladi;
- shaxslararo munosabatlarni o'rganuvchi metodikalarni o'rganishda aqliy xujum, guruhli fikrlash, "ish o'yini" va boshqa pedagogik texnologiyalardan foydalaniladi;

«Konfliktologiya» fanidan talabalar bilimni reyting tizimi asosida baholash mezonlari.

«Konfliktologiya» fani bo'yicha reyting jadvallari, nazorat turi, shakli, soni hamda har bir nazoratga ajratilgan maksimal ball, shuningdek joriy va oraliq nazoratlarining saralash ballari haqidagi ma'lumotlar fan bo'yicha birinchi mashg'ulotda talabalarga e'lon qilinadi.

Fan bo'yicha talabalarning bilim saviyasi va o'zlashtirish darajasining Davlat ta'lim standartlariga muvofiqligini ta'minlash uchun quyidagi nazorat turlari o'tkaziladi:

joriy nazorat (JN) – talabaning fan mavzulari bo'yicha bilim va amaliy ko'nikma darajasini aniqlash va baholash usuli. Joriy nazorat fanning xususiyatidan kelib chiqqan holda amaliy mashg'ulotlarda og'zaki so'rov, test o'tkazish, suhbat, nazorat ishi, kollektivum, uy vazifalarini tekshirish va shu kabi boshqa shakllarda o'tkazilishi mumkin;

oraliq nazorat (ON) – semestr davomida o'quv dasturining tegishli (fanlarning bir necha mavzularini o'z ichiga olgan) bo'limi tugallangandan keyin talabaning nazariy bilim va amaliy ko'nikma darajasini aniqlash va baholash usuli. Oraliq nazorat bir semestrda ikki marta o'tkaziladi va shakli (yozma, og'zaki, test va hokazo) o'quv faniga ajratilgan umumiy soatlar hajmidan kelib chiqqan holda belgilanadi;

yakuniy nazorat (YaN) – semestr yakunida muayyan fan bo'yicha nazariy bilim va amaliy ko'nikmalarni talabalar tomonidan o'zlashtirish darajasini baholash usuli. Yakuniy nazorat asosan tayanch tushuncha va iboralarga asoslangan «Yozma ish» shaklida o'tkaziladi.

ON o'tkazish jarayoni kafedra mudiri tomonidan tuzilgan komissiya ishtirokida muntazam ravishda o'rganib boriladi va uni o'tkazish tartiblari buzilgan hollarda, **ON** natijalari bekor qilinishi mumkin. Bunday hollarda **ON** qayta o'tkaziladi.

Oliy ta'lim muassasasi rahbarining buyrug'i bilan ichki nazorat va monitoring bo'limi rahbarligida tuzilgan komissiya ishtirokida **YaN** ni o'tkazish jarayoni muntazam ravishda o'rganib boriladi va uni o'tkazish tartiblari buzilgan hollarda, **YaN** natijalari bekor qilinishi mumkin. Bunday hollarda **YaN** qayta o'tkaziladi.

Talabaning bilim saviyasi, ko'nikma va malakalarini nazorat qilishning reyting tizimi asosida talabaning fan bo'yicha o'zlashtirish darajasi ballar orqali ifodalanadi.

«Psixologik konfliktologiya» fani bo'yicha talabalarning semestr davomidagi o'zlashtirish ko'rsatkichi 100 ballik tizimda baholanadi.

Ushbu 100 ball baholash turlari bo'yicha quyidagicha taqsimlanadi:

Ya.N.-30 ball, qolgan 70 ball esa J.N.-40 ball va O.N.-30 ball qilib taqsimlanadi.

Ball	Baho	Talabalarning bilim darajasi
86-100	A'lo	Xulosa va qaror qabul qilish. Ijodiy fikrlay olish. Mustaqil mushohada yurita olish. Olgan bilimlarini amalda qo'llay olish. Mohiyatini tushuntirish. Bilish, aytib berish. Tasavvurga ega bo'lish.
71-85	Yaxshi	Mustaqil mushohada qilish. Olgan bilimlarini amalda qo'llay olish. Mohiyatini tushuntirish. Bilish, aytib berish. Tasavvurga ega bo'lish.
55-70	Qoniqarli	Mohiyatini tushuntirish. Bilish, aytib berish. Tasavvurga ega bo'lish.
0-54	Qoniqarsiz	Aniq tasavvurga ega bo'lmaslik. Bilmaslik.

Fan bo'yicha saralash bali 55 ballni tashkil etadi. Talabaning saralash balidan past bo'lgan o'zlashtirishi reyting daftarchasida qayd etilmaydi.

Talabalarining o'quv fani bo'yicha mustaqil ishi joriy, oraliq va yakuniy nazoratlar jarayonida tegishli topshiriqlarni bajarishi va unga ajratilgan ballardan kelib chiqqan holda baholanadi.

Talabaning fan bo'yicha reytingi quyidagicha aniqlanadi: $R = V \cdot O' / 100$

bu erda: V - semestrda fanga ajratilgan umumiy o'quv yuklamasi (soatlarda);

O' - fan bo'yicha o'zlashtirish darajasi (ballarda).

Fan bo'yicha joriy va oraliq nazoratlarga ajratilgan umumiy ballning 55 foizi saralash ball hisoblanib, ushbu foizdan kam ball to'plagan talaba yakuniy nazoratga kiritilmaydi.

Joriy **JN** va oraliq **ON** turlari bo'yicha 55 bal va undan yuqori balni to'plagan talaba fanni o'zlashtirgan deb hisoblanadi va ushbu fan bo'yicha yakuniy nazoratga kirmasligiga yo'l qo'yiladi.

Talabaning semestr davomida fan bo'yicha to'plagan umumiy bali har bir nazorat turidan belgilangan qoidalarga muvofiq to'plagan ballari yig'indisiga teng.

ON va **YaN** turlari kalendar tematik rejaga muvofiq dekanat tomonidan tuzilgan reyting nazorat jadvallari asosida o'tkaziladi. **YaN** semestrning oxirgi 2 haftasi mobaynida o'tkaziladi.

JN va **ON** nazoratlarda saralash balidan kam ball to'plagan va uzrli sabablarga ko'ra nazoratlarda qatnasha olmagan talabaga qayta topshirish uchun, navbatdagi shu nazorat turigacha, so'nggi joriy va oraliq nazoratlar uchun esa yakuniy nazoratgacha bo'lgan muddat beriladi.

Talabaning semestrda **JN** va **ON** turlari bo'yicha to'plagan ballari ushbu nazorat turlari umumiy balining 55 foizidan kam bo'lsa yoki semestr yakuniy joriy, oraliq va yakuniy nazorat turlari bo'yicha to'plagan ballari yig'indisi 55 balidan kam bo'lsa, u akademik qarzdor deb hisoblanadi.

Talaba nazorat natijalaridan norozi bo'lsa, fan bo'yicha nazorat turi natijalari e'lon qilingan vaqtdan boshlab bir kun mobaynida fakul'tet dekaniga ariza bilan murojaat etishi mumkin. Bunday holda fakul'tet dekanining taqdimnomasiga ko'ra rektor buyrug'i bilan 3 (uch) a'zodan kam bo'lmagan tarkibda apellyatsiya komissiyasi tashkil etiladi.

Apellyatsiya komissiyasi talabalarining arizalarini ko'rib chiqib, shu kunning o'zida xulosasini bildiradi.

Baholashning o'rnatilgan talablar asosida belgilangan muddatlarda o'tkazilishi hamda rasmiylashtirilishi fakul'tet dekani, kafedra muduri, o'quv-uslubiy boshqarma hamda ichki nazorat va monitoring bo'limi tomonidan nazorat qilinadi.

Talabalar ON dan to'playdigan ballarning namunaviy mezonlari

№	Ko'rsatkichlar	ON ballari		
	Darslarga qatnashganlik darajasi. Ma'ruza darslaridagi faolligi, konspekt daftarlarining yuritilishi va to'liqligi.	15	0-7	0-8
	Talabalarning mustaqil ta'lim topshiriqlarini o'z vaqtida va sifatli bajarishi va o'zlashtirish. Og'zaki savol-javoblar, kollokvium va boshqa nazorat turlari natijalari bo'yicha	15	0-8	0-7
	Jami ON ballar	30	15	15

Talabalar JN dan to'playdigan ballarning namunaviy mezonlari

№	Ko'rsatkichlar	JN ballari			
		Maks.	1JN	2JN	3JN
1	Darslarga qatnashganlik va o'zlashtirishi darajasi. seminar mashg'ulotlardagi faolligi, amaliy mashg'ulot daftarlarining yuritilishi va holati	13	4	5	4
2	Mustaqil ta'lim topshiriqlarining o'z vaqtida va sifatli bajarilishi. Mavzular bo'yicha uy vazifalarini bajarilish va o'zlashtirishi darajasi.	14	5	4	5
3	Yozma nazorat ishi yoki test savollariga berilgan javoblar	13	4	4	5
	Jami JN ballar	40	13	13	14

Yakuniy nazorat "Yozma ish" shaklida belgilangan bo'lsa, u holda yakuniy nazorat 30 ballik "Yozma ish" variantlari asosida o'tkaziladi.

Agar yakuniy nazorat markazlashgan test asosida tashkil etilgan bo'lib fan bo'yicha yakuniy nazorat "Yozma ish" shaklida belgilangan bo'lsa, u holda yakuniy nazorat quyidagi jadval asosida amalga oshiriladi.

№	Ko'rsatkichlar	YaN ballari	
		Maks.	YaN
1	Fan bo'yicha yakuniy yozma ish nazorati	30	30
	Jami YaN ballar	30	30

Yakuniy nazoratda "Yozma ish"larni baholash mezonlari

Yakuniy nazorat "Yozma ish" shaklida amalga oshirilganda, sinov ko'p variantli usulda o'tkaziladi. Har bir variant 3 ta nazariy savoldan iborat.

Nazariy savollar fan bo'yicha tayanch so'z va iboralar asosida tuzilgan bo'lib, fanning barcha mavzularini o'z ichiga qamrab olgan.

Har bir nazariy savolga yozilgan javoblar bo'yicha o'zlashtirish ko'rsatkichi 0-10 ball oralig'ida baholanadi. Talaba maksimal 30 ball to'plashi mumkin.

Yozma sinov bo'yicha umumiy o'zlashtirish ko'rsatkichini aniqlash uchun variantda berilgan savollarning har biri uchun yozilgan javoblarga qo'yilgan o'zlashtirish ballari qo'shiladi va yig'indi talabaning yakuniy nazorat bo'yicha o'zlashtirish bali hisoblanadi.

Tavsiya etilgan adabiyotlar ro'yxati

Asosiy darsliklar va o'quv qo'llanmalar

1. Андреева Г.М. "Социальная психология". СПб. 2002.
2. Андупов А.Я., Шипилов А.И. Конфликтология. М.: 2000
3. Бергер П., Лукман Т. Социальное консультирование реальности. М.: "МГУ" – 1995.
4. Гришина Н.В. Психология конфликта. М.: 2008
5. Karimova V.M. Ijtimoiy psixologiya. T. "Fan va texnologiya" – 2010
6. Конфликтология / Под ред. А. С. Кармина // СПб.: Издательство «Лан», 1999.
7. Леонен Н.И. Конфликтология. Москва – Воронеж, 2006
8. Maxsudova M. Muloqot psixologiyasi. T. "Turon-Iqbol" – 2006
9. Соколов С.В. Социальная конфликтология: – М.: Юнити-дана, 2001.

Qo'shimcha adabiyotlar

1. Мирзиёев Ш.М. Танқидий таҳлил катъий тартиб интизом ва шахсий жавобгарлик ҳар бир раҳбар фаолиятини кундалик қондаси бўлиши керак Ўзбекистон Республикаси Вазирлар маҳкамасининг 2016 йил якуналари ва 2017 йил истикболларига бағишланган мажлисидаги Ўзбекистон Республикаси Президентининг нутқи //Халқ сўзи газетаси 2017 йил 16 январ №11.
2. Мирзиёев Ш.М. Эркин ва фаровон, демократик Ўзбекистон давлатини биргаликда барпо этамиз. "Ўзбекистон" 2016
3. Мирзиёев Ш.М. Бузук келакачимизни мард ва олийжаноб халқимиз билан бирга қўрамиз. "Ўзбекистон" 2017
4. Ўзбекистон Президенти Шавкат Мирзиёев 2017—2021 йилларда Ўзбекистонни ривожлантиришнинг бешта устувор йўналиши бўйича ҳаракат стратегияси. 7 январ 2017 йил.
5. Вагин М. Поднимите над толпой. Москва: УП. 2001
6. Jalilova S. Ijtimoiy psixologiya. TDPU 2002
7. Криско В.Г. Социальная психология. Курс лекции. М., Академия 2006
8. Karimova V. Ijtimoiy psixologiya asoslari. Toshkent, Shapq 2007
9. Karimova V. Ijtimoiy psixologiya va amaliyot. Toshkent, Shapq 2009
10. Лоренц К. Агрессия. УП. М. Изд-во 2009
11. Майерс Д. Социальная психология. Питер 2010.
12. Носачев Г.Н. Психология и этика общения. М. - "МОДЕЖ" - 2003
13. Toshimov R.Yu. Zamonaviy individual va guruhiy psixologiya. T. "ToshDU" – 1999

Internet saytlari

www.tdpu.uz
www.pedagog.uz
www.ziyouet.uz
www.edu.uz